

Vergaderjaar 2016–2017

30 196

Duurzame ontwikkeling en beleid

Nr. 482

BRIEF VAN DE MINISTER VAN ECONOMISCHE ZAKEN

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 28 oktober 2016

Hierbij informeer ik uw Kamer, mede namens de Minister voor Wonen en Rijksdienst en de Staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu, over de behaalde resultaten in 2015¹ van de convenanten Meerjarenafpraak Energie-efficiëntie ETS-ondernemingen (MEE) en Meerjarenafpraak Energie-efficiëntie 3 (MJA3). In de bijgevoegde resultatenbrochure Convenanten Meerjarenafspraken energie-efficiëntie 2015 zijn de resultaten over het afgelopen jaar en de langere termijn toegelicht en wordt specifiek ingegaan op de resultaten van beide convenanten².

Met deze resultatenbrochure, en de reeds gestuurde Nationale Energieverkenning (NEV) 2016, voldoe ik aan mijn toezegging om de Kamer inzicht te bieden in de voortgang ten aanzien van energie-efficiëntie in de industrie.

Hoofdpijnen resultaten 2015

De resultaten van beide convenanten zijn dit jaar teruggelopen ten opzichte van de voorgaande jaren. Dit is een tegenvallend resultaat, ondanks dat de gemiddelde resultaten over de gehele convenantsperiode nog steeds aansluiten bij de ambitie van de convenanten. Ik acht het van belang dat energiebesparing hoog op de agenda blijft staan voor het bedrijfsleven, zeker gezien het gezamenlijke ambitieniveau op het gebied van energiebesparing in het Energieakkoord.

Het kabinet hecht veel waarde aan energiebesparing. Immers, bespaarde energie hoeft ook niet opgewekt te worden. Binnen het Energieakkoord is onder andere met het bedrijfsleven afgesproken om bovenop de inspanningen binnen het MEE-convenant 9 PJ additionele finale energiebesparing te realiseren. Zoals beschreven in het Energierapport blijft

¹ Raadpleegbaar via www.tweedekamer.nl

² Een digitale versie van de resultatenbrochure Convenanten Meerjarenafspraken energie-efficiëntie is online beschikbaar via: <http://www.rvo.nl/subsidies-regelingen/meerjarenafspraken-energie-effici%C3%ABntie/publicaties/resultatenbrochures>.

energiebesparing een belangrijke pijler van het klimaatbeleid voor het terugdringen van de CO₂-uitstoot met 80–95% in 2050. Efficiëntere productieprocessen in het Nederlandse bedrijfsleven leiden daarnaast tot lagere energiekosten en grotere concurrentiekracht van het Nederlandse bedrijfsleven.

Toelichting convenanten

De MEE- en MJA3-convenanten zijn overeenkomsten tussen de rijksoverheid, bedrijven en brancheorganisaties gericht op efficiënter energiegebruik. De convenanten hebben een looptijd tot en met 2020 en vertegenwoordigen gezamenlijk ruim 80% van het industriële energiegebruik en een kwart van het totale energiegebruik in Nederland. In 2015 waren 1.097 bedrijven aangesloten bij deze convenanten, verdeeld over 7 sectoren in de MEE en 33 sectoren in de MJA3. Het merendeel van de MEE-deelnemers betreft grote industriële bedrijven en instellingen die verplicht deelnemen aan het ETS. Deze bedrijven zijn onder meer afkomstig uit de chemische en metallurgische industrie, de papier- en kartonindustrie, de glasindustrie, raffinaderijen en bierbrouwerijen. Deelnemers aan het MJA3-convenant variëren van gieterijen, koffiebranderijen, ICT-bedrijven tot aan universiteiten.

Kwaliteitsverbetering en borgen afspraken EEP's

In 2012 hebben alle deelnemende bedrijven een Energie Efficiëntie Plan (EEP) opgesteld voor de periode 2013–2016. In een EEP verwoordt het bedrijf welke energiebesparingsmaatregelen men voornemens is te gaan uitvoeren in de komende vier jaar. De meerjarige planperiode biedt de mogelijkheid om meerjarige energiebesparingsprojecten voor te bereiden en op te nemen³. In het EEP voert het bedrijf «zekere» maatregelen op, dit zijn veelal rendabele maatregelen waarbij geen sprake is van een technische, economische en/of organisatorische belemmering om deze uit te voeren. Het totaal aan zekere maatregelen vormt de «minimale voorgenomen besparing». Daarnaast kan een bedrijf ook «voorwaardelijke» maatregelen opnemen, waarbij sprake is van een technische, economische en/of organisatorische belemmering om deze uit te voeren. Samen met de zekere maatregelen vormen deze de «maximale voorgenomen besparing».

Aan het niet naleven van de afspraken in het EEP zijn consequenties verbonden. Een bedrijf ontvangt jaarlijks een voortgangsverklaring wanneer de geplande zekere maatregelen in het EEP voor dat jaar in voldoende mate zijn uitgevoerd. Indien een maatregel niet is uitgevoerd, kan een bedrijf alleen een voortgangsverklaring ontvangen indien het een deugdelijke argumentatie heeft voor het niet uitvoeren van de maatregelen, of een efficiëntieverbetering van dezelfde omvang heeft gerealiseerd middels een andere maatregel.

In 2014 is afgesproken dat een bedrijf alleen het recht heeft op teruggaaf van de energiebelasting (totaal € 6 miljoen per jaar) en, indien van toepassing voor het bedrijf, compensatie van indirecte emissiekosten (budget 2015: € 45 miljoen), wanneer het bedrijf een voortgangsverklaring heeft gekregen. Daarmee volde ik aan mijn toezegging aan de Kamer om compensatie voor energie-intensieve bedrijven te koppelen aan voorwaarden voor energie-efficiëntie. Over 2015 hebben 1.056 convenantbedrijven (97%) een voortgangsverklaring ontvangen. Bij 40 MJA3-bedrijven is de verklaring onthouden.

³ Hiermee volde ik aan mijn toezegging om inzicht te geven in hoe meerjarige projecten worden gefaciliteerd onder de convenanten (verzoek lid Van Veldhoven).

Resultaten 2015

Onderstaande tabel⁴ geeft voor de deelnemende bedrijven gezamenlijk het energiegebruik, de energiebesparing en de energie-efficiëntieverbetering weer voor het proces en de keten in Nederland. Daarnaast toont de tabel de jaarlijkse besparing op de energiekosten als gevolg van de behaalde energie-efficiëntieverbeteringen.

Convenant	Aantal bedrijven in 2015	Energiegebruik in 2015	Energiebesparing 2015 t.o.v. 2014	Energie-efficiëntieverbetering t.o.v. 2014	Jaarlijkse besparing energiekosten
MEE	108	576 PJ	5,7 PJ	1,0%	50 M€
MJA3	989	246 PJ	4,3 PJ	1,8%	40 M€
Totaal	1.097	822 PJ	10 PJ	1,2%	90 M€

Onderstaande tabel toont de jaarlijkse gerealiseerde energiebesparingen van de convenanten sinds 2008. Voor het MEE convenant zijn de resultaten sinds 2010 opgenomen, omdat het convenant dat jaar in werking is getreden.

Convenant	Energiebesparing in convenantsperiode 2009 – 2012					Energiebesparing in convenantsperiode 2013–2016			Energiebesparing sinds start huidige convenant
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	
MEE	–	–	7,6 PJ	12,2 PJ	9,2 PJ	10,0 PJ	8,6 PJ	5,7 PJ	53,3 PJ
MJA3	3,4 PJ	3,3 PJ	4,8 PJ	6,7 PJ	2,6 PJ	11,1 PJ	10,5 PJ	4,3 PJ	46,5 PJ
Totaal	3,4 PJ	3,3 PJ	12,4 PJ	18,9 PJ	11,7 PJ	21,1 PJ	19,1 PJ	10 PJ	99,8 PJ
%	1,8%	1,8%	1,4%	1,9%	1,4%	2,7%	2,2%	1,2%	

De resultaten over 2015 laten een terugloop van het energiebesparingstempo in 2015 zien van ruim 40% ten opzichte van 2014 en zelfs meer dan 50% ten opzichte van 2013. Het bedrijfsleven geeft aan dat deze terugloop komt doordat de concrete projecten hoofdzakelijk voor 2013 en 2014 waren ingepland en toen ook zijn gerealiseerd. Er waren met andere woorden weinig concrete energiebesparingsprojecten gepland voor 2015. Dit laat onverlet dat zowel de MJA3- als de MEE-bedrijven de besparing die ze in hun plannen voor de huidige EEP-periode (2013–2016) hadden opgenomen reeds hebben behaald. Hiermee voldoen de bedrijven dus aan de eigen langjarige ambitie. De monitoring over de jaren heen bevestigt dit. De monitoring laat echter ook zien dat in 2015 het laagste resultaat is behaald binnen het MEE-convenant sinds de start van het convenant in 2010 en dat ook voor het MJA3-convenant het laagste resultaat is bereikt sinds 2013. Ik vind dit tegenvallend. Enige fluctuatie in het energiebesparingstempo is begrijpelijk aangezien na het opstellen van een energiebesparingsplan (en het onderzoek wat hieraan vooraf gaat) in de eerste jaren de meeste projecten plaatsvinden door toegezegde financiering. Echter ook als rekening gehouden wordt met jaarlijkse fluctuaties en de planperiode is het energiebesparingstempo in 2015 significant teruggelopen. De monitoring over de jaren heen bevestigt dit ook.

Afspraken nieuwe EEP's 2017–2020

Dit najaar stellen deelnemende bedrijven aan de MJA3- en MEE-convenanten een nieuw EEP op voor de laatste periode (2017–2020). Met het

⁴ Bron: Resultatenbrochure convenanten Meerjarenaafspraken Energie-efficiëntie 2015

bedrijfsleven is voor deze periode afgesproken om de eisen aan het EEP uit te breiden binnen de convenanten. Bedrijven worden in deze periode verplicht gesteld om inzicht te geven in de belangrijkste besparingsmogelijkheden, uitgaande van de best beschikbare technologieën en met een terugverdientijd kleiner dan of gelijk aan vijf jaar. Voor het MEE-convenant geldt dat alleen met een gegronde reden een bedrijf af kan zien van het nemen van een mogelijke besparingsmaatregel met een terugverdientijd van korter dan vijf jaar. Bij het beoordelen van de te nemen maatregelen betreft de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland de individuele omstandigheden van het bedrijf. Met deze aanscherping is de verwachting dat energiebesparingsmaatregelen daadwerkelijk genomen zullen worden.

Samenhang afspraken Energieakkoord

Mijn verwachting van de laatste EEP-periode is dat het bedrijfsleven EEP's op zal stellen waarin het energiebesparingstempo toeneemt in de periode tot en met 2020. Indien de aanscherping van de convenanten zal leiden tot een hogere ambitie in de EEP's, zal dit ook een positieve bijdrage leveren aan de doelstellingen uit het Energieakkoord. Hopelijk blijken de resultaten uit 2015 dus een negatieve uitzondering te zijn op de algemene ambitie van het bedrijfsleven op het gebied van energiebesparing. Indien de ingediende EEP's voor de periode 2017–2020 blijken te geven van een lager ambitieniveau dan in de voorgaande jaren, zal ik bekijken of de huidige convenantsaanpak nog passend is. Ik ga er echter vanuit dat de bedrijven ook voor de laatste periode ambitieuze EEP's zullen indienen.

De Minister van Economische Zaken,
H.G.J. Kamp